

PÄLKÄNE ÖNKKAALA MAAKAAPELILINJAN TARKKUUSINVENTOINTI 2018

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	2
1.1	Perustietoa inventointialueesta	3
1.2	Alueen tutkimushistoria	5
1.3	Alueen vesistöhistoriasta	7
1.4	Alueen muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kohteet	7
2	Inventointityö	11
3	Havainnot.....	12
4	Tulokset.....	20
5	Lähteet	21

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Liite 2. Kuvaukset koeojien ja -kuoppien maannoksista

KARTAT

KARTTA 1. Koekuoppien A-C ja koeojien 1-20 sijainti.

KARTTA 2. Koekuoppien D-Q ja koeojien 18-25 sijainti.

Taustakartat:

- Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 08/2018 aineistoa

<http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata> lisenssi versio1 20120501

PÄLKÄNE ONKKAALA, MAAKAPELILINJAN ARKEOLOGINEN TARKKUUSINVENTOINTI 2018

TIIVISTELMÄ

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy teki kesällä 2018 arkeologisen tarkkuusinventoinnin Pälkäneellä Onkkaalan kylässä. Tarkkuusinventointi liittyi alueelle suunniteltuihin sähkö- ja valokuitukaapeleihin. Tutkimuksen kenttätöitä tehtiin kuuden kenttätööpäivän aikana 30.7.-6.8.2018 ja siihen liittyvät jälkityöt heti kenttätöösäilytyksen jälkeen. Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkityöt teki arkeologi (FM) Kirsi Luoto, apuna maastotyövaiheessa oli fil.yo Joni Sipiläinen. Tarkkuusinventoinnin kustannuksista vastasivat yhdessä Elenia Oy ja Pälkäneen Valokuitu Oy.

Tarkkuusinventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Koeojista ja -kuopista tehdyt havainnot kertovat lähinnä alueen modernista ihmistoiminnasta. Koeojassa 24 ja sen yhteyteen kaivetussa koekuopassa P havaittiin noensekaisen hiekan kerros, jonka seassa oli palaneita kiviä. Löytönä hiekkakerroksesta saatiin kaksi pientä palaneen saven palaa. Ajoittamaton kulttuurikerros sijaitsee Onkkaalan historiallisen kylänpaikan alueella, joten se saattaa liittyä alueen historiallisen ajan maankäyttöön. Ajoittavien löytöjen puuttuessa ei kulttuurikerroksen kuitenkaan katsota täyttävän kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä. Kaivetut koeojat- ja kuopat antavat uutta tietoa alueen maannoksen säilyneisyydestä, vaikkakaan nyt tehdyssä tutkimuksessa ei kiinteää muinaisjäännöstä havaittukaan.

ARKISTOTIEDOT

Tutkimuksen laji	Arkeologinen tarkkuusinventointi maakaapelilinjauksella
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Kirsi Luoto
Kenttätöäaika:	30.7. – 6.8.2018
Peruskartta:	2141 04
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkisto
Kohteet:	Erä-Esko 1947 Vuorinen 1995 Vuoristo 2004 Adel 2006 Poutiainen 2009 Luoto 2012 Raninen 2013 Sepänmaa & Koskinen 2017
Löydöt:	Ei Kansallismuseon kokoelmiin liitettäviä löytöjä
Aikaisemmat tutkimukset:	Ei aiempia inventointeja

LÄHESTYMISKARTTA

Kuva 1. Tarkkuusinventointialueen suurpiirteinen sijainti merkitty kartalle punaisella rajauksella. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 10/2018.

1 Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy teki kesällä 2018 arkeologisen tarkkuusinventoinnin Pälkäneellä Onkkaalan kylässä. Tarkkuusinventointi liittyi alueelle suunniteltuihin sähkö- ja valokuitukaapeleihin. Pirkanmaan maakuntamuseon on lausunut kaapelilinjausten tarkkuusinventointitarpeesta lausunnossaan 347/2017. Alkuperäisestä suunnitelmasta muuttuneiden linjauksenosien ja aiemmasta, lausunnolle lähetetystä aineistosta puuttuneiden valokuitukaapeleiden

osalta inventointitarpeesta kysyttiin tilaajan toimesta kommenttia vielä erikseen. Muuttuneiden suunnitelmakarttojen ja uusien linjauksenosien osalta asiaan otti kantaa maakuntamuseon arkeologi Vadim Adel sähköpostissaan 31.7.2018 (Diar. 386/2018). Tarkkuusinventoinnissa huomioitiin myös sähköpostissa mainitut uudet tutkimustarpeet. Tarkkuusinventointia varten haettiin Museovirastosta tutkimuslupaa (MV/109/05.04.01.02/2018). Tutkimuksen kenttätyöt tehtiin kuuden kenttätyöpäivän aikana 30.7.-6.8.2018 ja siihen liittyvät jälkityöt heti kenttätyöosuuden jälkeen. Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkityöt teki arkeologi (FM) Kirsi Luoto, apuna maastotyövaiheessa oli fil.yo Joni Sipiläinen. Tarkkuusinventoinnin kustannuksista vastasivat yhdessä Elenia Oy ja Pälkäneen Valokuitu Oy.

1.1 Perustietoa inventointialueesta

Tarkkuusinventointu alue sijaitsee Pälkäneen Pälkäneveden lounaisrannalla, lähimmillään noin 200 m päässä nykyisestä rantaviivasta (kuva 1). Inventointialueen pohjoisreunasta on matkaa koillisessa sijaitsevalle Pälkäneen rauniokirkolle noin 320 m. Inventointu maakaapelilinjaus sijaitsee suurimmaksi osaksi viljellyn pellon reunassa, tien vierustan ojan pohjalla tai ojan tienpuoleisessa luiskassa. Alikyläntien, Pappilantien ja Vanhankirkontien risteyksessä sijaitsee historiallinen ja yhä asuttu Onkkaalan kylä, jonka alueella maakaapeli kulki osin omakotitalon pihamaalla (Alikyläntien länsihaara), osin tien sisäluiskassa/ojassa (Alikyläntien itähaara, Vanhankirkontien länsireuna ja Pappilantien pohjoisosa) tai ajoradan reunassa (Vanhakirkontien itäreuna) (kuvat 2 ja 3).

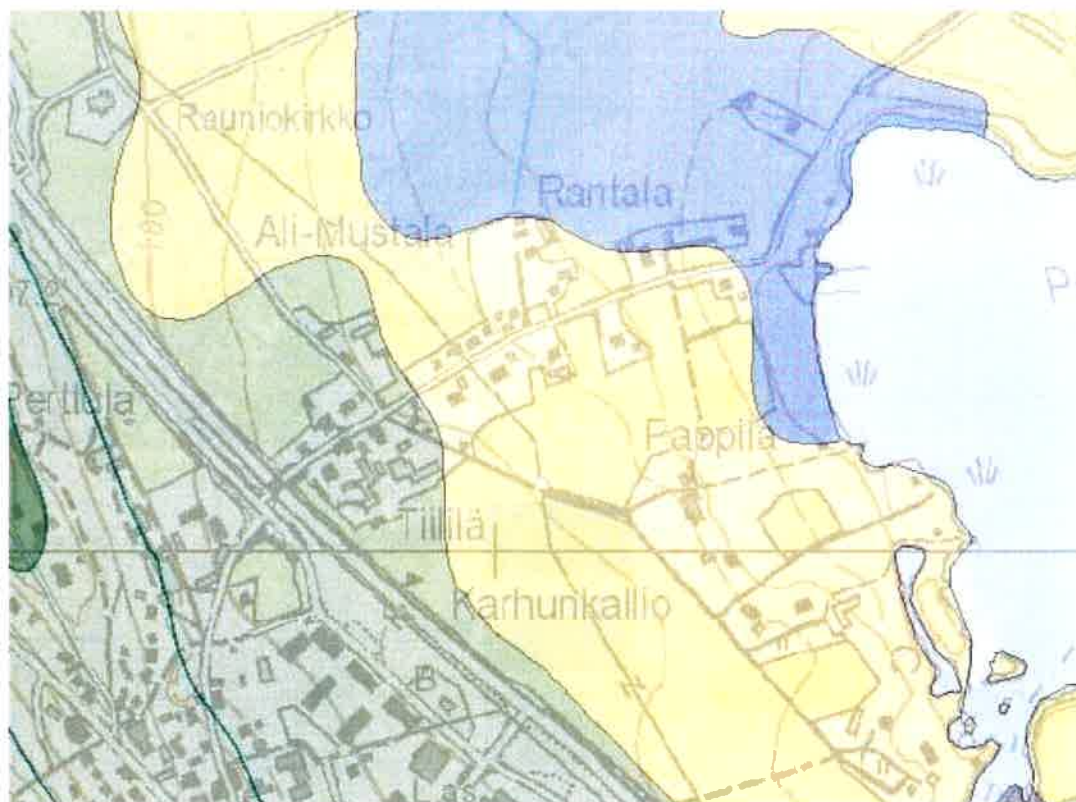
Kuva 2. (vasemmalla) Pappilantien varressa kaapeli oli suunniteltu kulkevaksi tien vierustan ojan sisäluiskassa (merkitty katkoviivalla). Kuvattu kaakosta. Kuva 3. Kiinteistön 635-424-24-7 (Alikyläntien länsihaara) kohdalla kaapelilinjaus kulki pihamaalla pensasaidan vieressä. Kuvattu lounaasta. (Kuvat: Pälkäne Onkkaala 2018: 1 ja 2)

Alueelle asennettävien sähkökaapeleiden asennussyvyys on noin 80 cm ja kaivannon leveys vajaan metrin. Samaan kaivantoon sähkökaapelin kanssa on tarkoitus asentaa myös valokuitukaapeli. Kohdissa, joihin asennetaan ainoastaan valokuitukaapeli (kiinteistön 635-424-10-64 pihamaa sekä Vanhankirkontien lounaisreunaan suunniteltu kaapeliosuus) on kaivussyvyys vain 50 cm (kuva 4).

Kuva 4. Tarkkuusinventoitujen maakaapelinjausten suurpiirteinen sijainti on merkitty kartalle sinisellä (sähkö- ja valokuitukaapeli samassa kaivannossa) tai punaisella (pelkkä valokuitukaapeli) viivalla, muinaisjäännösalueet Pirkanmaan maakuntamuseon Siiri-tietokannan mukaisesti punaisella rasterilla. Kohdetta Onkkaala (Onkkaala) Ali-Mustala ei esiinny Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä, vaikka sillä onkin muinaisjäännösrekisterinumero. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 08/2018.

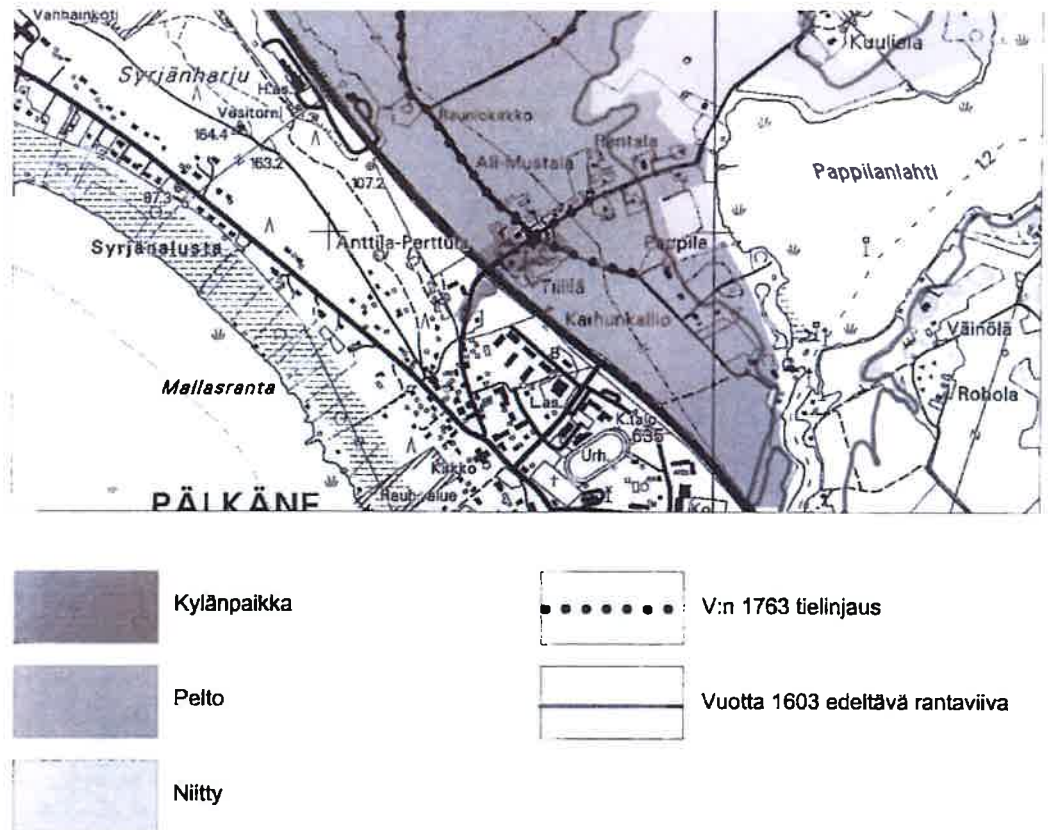
Tarkkuusinventointu alue sijaitsee korkeustasoltaan 90 – 97,5 m mpy välisellä alueella. Maaperä alueella on karkeaa hietaa tai hiekkaa (kuva 5). Alueelta tunnetaan ennestään kaksi kiinteää muinaisjäännöstä: Pappilan (Pappila) (1000003215) rautakaudelle ja historialliselle ajalle ajoittuva asuinpaikka ja historiallinen pappilanpaikka sekä Onkkaalan (Onkkaala) Tiililän (1000003216) rautakautinen ja keskiaikainen asuinpaikka. Lisäksi Pappilantien, Vanhankirkontien ja Alikyläntien risteyksen ympäristössä sijaitsee yhä asuttu Onkkaalan (Onkkaala) historiallinen kylänpaikka. Sen rakentamaton osa-alue esiintyy Pirkanmaan maakuntamuseon Siiri-tietokannassa muinaisjäännöksenä ja nimellä (Onkkaala (Onkkaala) Ali-Mustala (1000003217)). Vaikka kohteella on muinaisjäännösrekisterinumero, sitä ei esiinny Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä. Onkkaalan alueen muinaisjäännösten nimeämisiongelma on kirjoittanut enemmän Sami Raninen valvontaraportissaan (Raninen 2013, sivu 8).

Kuva 5. Inventointialuetta kuvaava maaperäkarttaote © GTK 2018. Karttaan on merkitty vihreällä hiekkaiset, keltaisella karkean hiedan ja sinisellä hienon hiedan alueet.

1.2 Alueen tutkimushistoria

Ensimmäiset tiedot Pälkäneen muinaisjäänneistä on julkaistu jo vuonna 1882 (Heikel). Ensimmäinen kunnaninventointi tehtiin vuonna 1947 Aarni Erä-Eskon toimesta, ja tällöin löytyi mm. Epaalan Hyllin muinaisjäännealue, joka käsittää 12 eri kokoista kivistä muodostuvaa rökkiötä tai kumpua. Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti vuonna 1995 toisen perusinventoinnin, jonka päätarkoituksena oli tarkastaa jo tunnettuja muinaisjäänneitä. Inventoinnin yhteydessä löytyi yhdeksän uutta muinaisjäännettä, joista suurin osa oli kivikautisia asuinpaikkoja. Tällöin etsittiin Pappilan hopearaha-aarteen löytöpaikkaa, mutta uusia kohteita ei alueelta löytynyt. (Vuoristo 2004, 4-5) Katja Vuoristo teki vuonna 2004 Pälkäneen Epaala-Kuulialan-Onkkaalan maisema-alueen osainventoinnin, jonka myötä rajattiin muinaisjäänneiksi niin Onkkaalan (Onkkaala) Ali-Mustalan ja Tiililän kuin Pappilan (Pappila) muinaisjäänne. Vuoriston raportissaan esittämä Onkkaalan kylänpaikan ja Pappilan sijaintipaikan asemointi perustuu Pauliina Tiusasen (väliraportti 2005) tekemään asemointiin aluetta kuvaavasta historiallisesta kartta-aineistosta (kuva 6).

Kuva 6. Katja Vuoriston koostama ja alueen maakäyttöä kuvaava kartta, joka perustuu Pauliina Tiusasen (väliraportti maisemaselvityksestä 2005) tekemään vuoden 1763 isojakokartan asemointiin. (Kuva: Katja Vuoristo 2004, osa kartasta 3)

Onkkaalan kylän ja Pappilan isojakokartan mukaista asemointia tarkennettiin Hannu Poutiaisen vuonna 2009 tekemän inventoinnin yhteydessä. Sittemmin alueella on tehty muutamia valvontoja (Adel 2006, Luoto 2012 ja Raninen 2013), joiden kohdealueet ovat sijainneet Pappilan alueella tai sen ympäristössä. Onkkaalan (Onkkaalan) Ali-Mustalan kohteella on mahdollisesti tehty niin ikään valvontaa alueelle rakennetun vesiputkilinjauksen kohdalla (ks. kuva 12, vihreällä katkovivalla merkitty alue) jossain vaiheessa viime vuosina (Alueen maanomistaja, suullinen tiedonanto 30.7.2018). Valvonnan yhteydessä ei maanomistajan mukaan olisi löydetty mitään arkeologisesti mielenkiintoista. Valitettavasti valvontaan liittyvää raporttia ei löydy arkistoista.

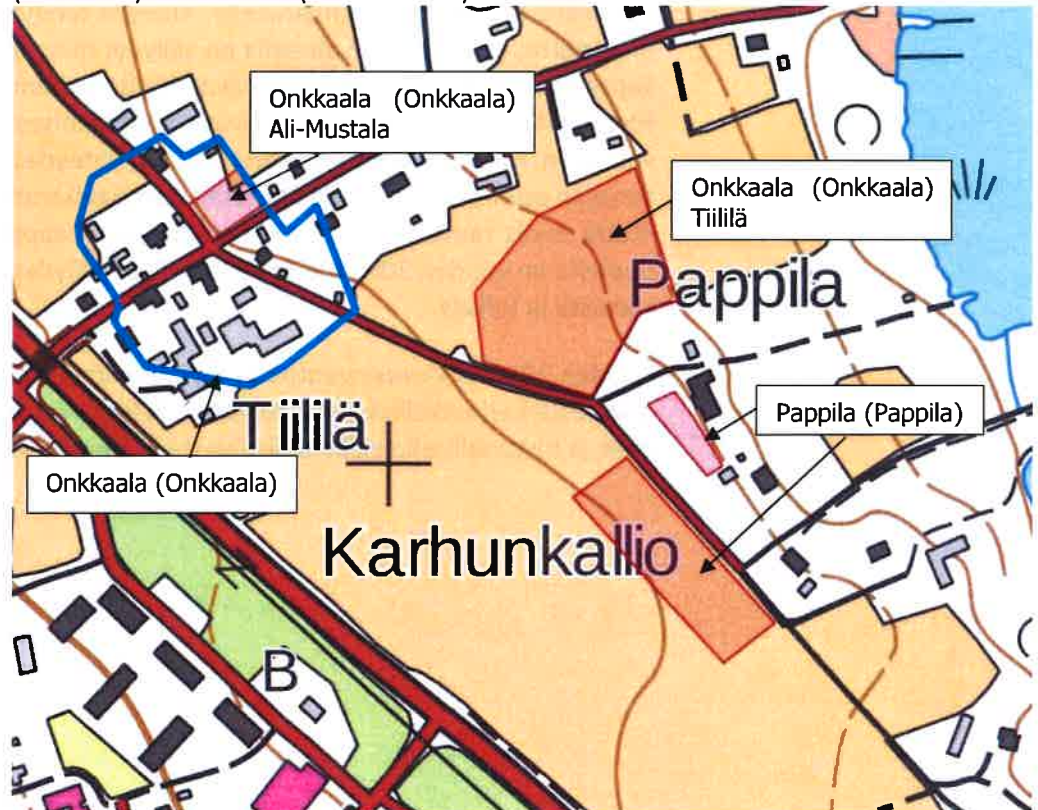
Loppuvuodesta 2017 tekivät Timo Sepänmaa ja Juuso Koskinen kesällä 2018 tutkittua aluetta sivuavan tarkkuusinventoinnin Pappilan lounaispuoleisella peltoalueella. Tutkimus liittyi alueen asemakaavoitustyöhön. Tarkkuusinventoinnissa löydettiin Pappilantien lounaispuolen Karhunkallio-nimiseltä pellolta rautakaudelle ja historialliselle ajalle ajoittuva asuinpaikka, joka sittemmin on liitetty osaksi Pappilan (Pappila) muinaisjäännöstä.

1.3 Alueen vesistöhistoriasta

Pälkäneveden pinta on ollut nykyistä noin kuusi metriä korkeammalla ennen Kosti-anvirran puhkeamista vuonna 1603. Rantaviiva on tuolloin sijainnut noin 90 metrin korkeuskäyrän kohdalla. Vuotta 1603 edeltävä rantapenger on nähtävissä erityisesti Kuulialan ja Ylikartanon peltomaisemassa. Pälkäneveden pintaa laskettiin uudestaan vuosien 1819-1821 välisenä aikana useaan otteeseen yhteensä runsaan metrin verran. Järvenlaskut liittyvät 1800-luvun alun toimeliaisuuden vuosiin, jolloin peltoviljelyyn käytettävää alaa pyrittiin järvenlaskuilla kasvattamaan. Vanha rantapenger on hyvin nähtävillä esimerkiksi pappilan saunarannassa. Nykyiset rantapensaitot ja -puustot sijaitsevat juuri tuolla viimeisenä vedestä vapautuneella vyöhykkeellä. (Pälkäneen rauniokirkon ympäristön maisemaselvitys 2005, 6)

1.4 Alueen muinaisjännökset ja muut arkeologiset kohteet

Tarkkuusinventoidun maakaapelilinjauksen alueella sijaitsee Museoviraston muinaisjännösrekisteri mukaan kaksi kiinteää muinaisjännöstä: Pappilan (Pappila) (1000003215) rautakaudelle ja historialliselle ajalle ajoittuva asuinpaikka ja historiallinen pappilanpaikka sekä Onkkaalan (Onkkaala) Tiililän (1000003216) rautakautinen ja keskiaikainen asuinpaikka (kuva 7). Lisäksi Pappilantien, Vanhankirkontien ja Alikyläntien risteyksen ympäristössä sijaitsee yhä asuttu Onkkaalan (Onkkaala) historiallinen kylänpaikka. Sen rakentamaton osa-alue esiintyy Pirkanmaan maakuntamuseon Siiri-tietokannassa muinaisjännöksenä ja nimellä (Onkkaala) Ali-Mustala (1000003217).

Kuva 7. Tutkimusalueen Siiri-tietokannan mukaiset muinaisjännösalueerajukset kartassa punaisella rasterilla, Onkkaalan historiallisen kylänpaikan rajausta sinisellä viivalla. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 08/2018.

Pappilan (Pappila) (1000003215)

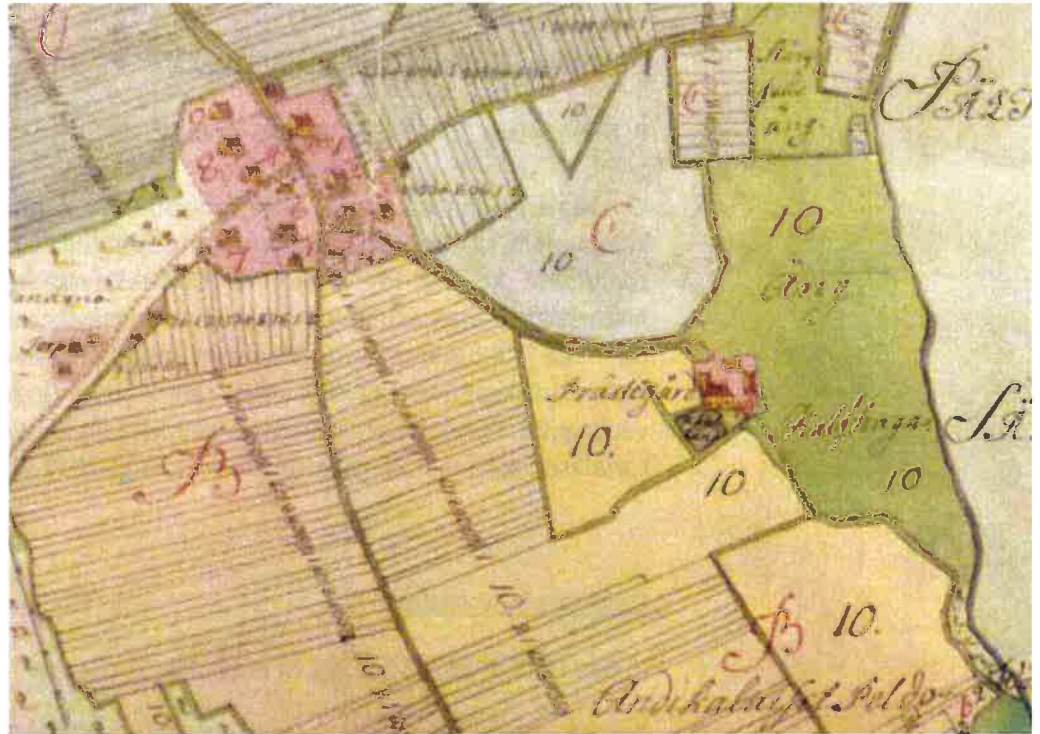
P: 6804015, I: 354193, Z: 90 – 93 m mpy

Poutiaisen ja Jussilan mukaan isojakokartassa (v. 1756) kuvattu Pälkäneen pappilan tonttimaa voidaan paikantaa nykyisen päärakennuksen etelä- ja kaakkoispuolelle sekä päärakennuksen eteläosan kohdalle (Poutiainen & Jussila 2009: 20, 21) (kuvat 8 ja 9). Isojakokartassa silloinen päärakennus on kuvattu tontin lounaisreunalle, kun taas tontin koillis- ja pohjoisosaan on merkitty ulkorakennuksia. Poutiaisen ja Jussilan paikantama Pappilan tonttimaa sijaitsee suurelta osin em. lamashakaan liittyvällä villiintyneellä alueella.

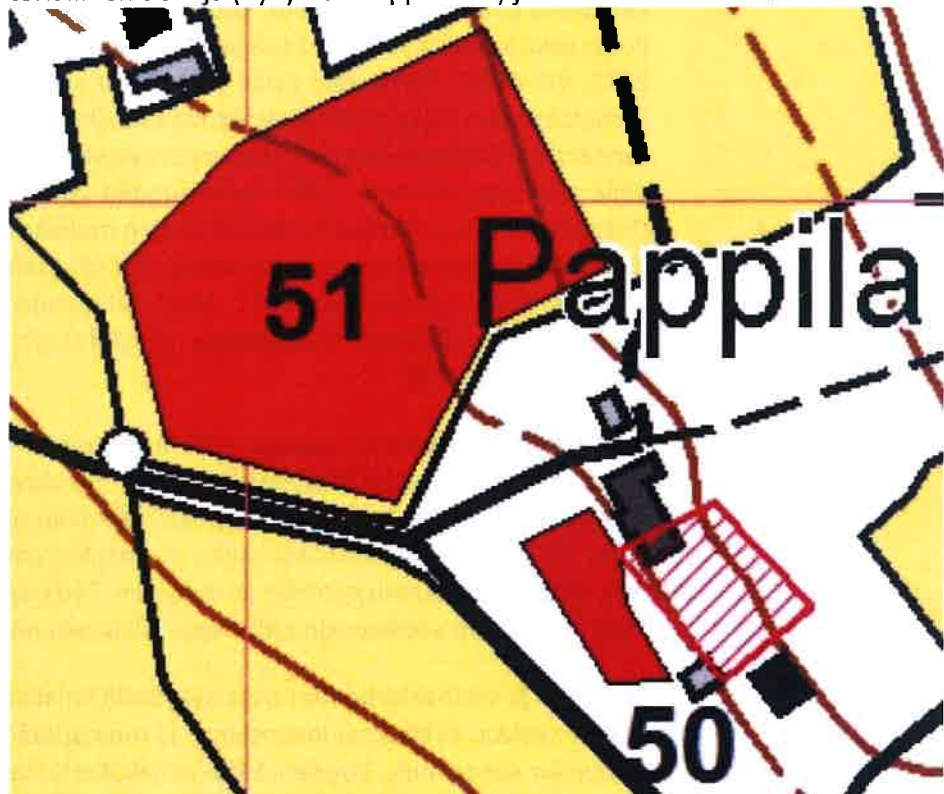
Vanhimmat Pälkäneen kirkkoherranpappilaa käsittelevät tekstilähteet ovat 1600-luvulta (rakennusten hoitojakoluettelo v. 1639, inventaariluettelo v. 1669, katselmuspöytäkirja v. 1700). Pappilaan kuului vuonna 1639 yli 20 eri rakennusta ulkorakennukset mukaan lukien (Koukkula 1971: 545–547). Pappila paloi 1650-luvulla. Päärakennus purettiin ja rakennettiin uudestaan useaan eri otteeseen, kuten vuosina 1739, 1781 ja 1796. Nykyisen päärakennuksen runko on 1850-luvulta (Koukkula 1971: 547–549), arkistosiipi 1930-luvulta (talouspäällikkö Kristel Muru-Tanila, suullinen tiedonanto 28. 9. 2013). Vuonna 1787 pappilan purku- ja rakennustöiden yhteydessä löytyi 1000-luvun puolivälin hopea-äärre, johon sisältyi yli 100 rahaa ja pari hopeaesinettä (Huurre 1972: 105).(Raninen 2013, 7-9)

Muinaisjäännösalue sijoittuu Pappilan piha-alueelle, nykyistä päärakennusta ympäröivälle tasoitetulle nurmialueelle. Alueelle tehdyn koekuopituksen perusteella on todettu, että Pappilan alueella on säilynyt historialliseen aikaan ajoittuvien rakenteiden jäännöksiä ja mahdollisesti myös vanhempia, rautakautisia rakenteita. Historiallisen ajan rakenteet liittyvät todennäköisesti Pappilan moniin rakennusvaiheisiin. Koekuopituksen (Vuoristo 2004) yhteydessä löytyi tyypillistä historiallisen ajan asuinpaikkamateriaalia kuten punasavikeramiikkaa ja vihreää ikkunalasia, mutta myös rautakaudentyypin keramiikkaa. Pappilan päärakennuksen lounaispuolelta on vuoden 2006 tutkimuksissa (Adel) löydetty kaksi historiallisen ajan perustusta ja tulisija.

Vuoden 2017 tarkkuusinventoinnissa (Sepänmaa & Koskinen) havaittiin muinaisjäännöstä Karhunkallion peltoaukealta. Peltokerroksen alla oli merkkejä rautakaudelle ja historialliselle ajalle ajoittuvasta asuinpaikasta.

Kuva 8. Nils Idestormarkin isojaon kartta Onkkaalan kylästä vuodelta 1756. Kartassa näky yppäpilan ja kylän tonttimaiden lisäksi Onkkaalasta pappilaan vievä historiallinen tielinja (nykyinen Pappilantie) ja alueen muu tiestö.

Kuva 9. Poutiaisen ja Jussilan (2009, 21) asemointi Idestormarkin isojakokartasta vuodelta 1756 osoittaa pappilan silloisen tonttimaan sijainneen nykyisen päärakennuksen vieressä kaakkoispuolella. Asemointi on merkitty kartalle vinoviivaivoidetulla rasterilla. Onkkaalan (Onkkaala) Tiililän muinaisjäännösalueerajaus punaisella (nro 51) ja vuoden 2009 Pappilan muinaisjäännösalueerajaus niin ikään punaisella rasterilla (nro 50). (Kuva: Poutianen & Jussila 2009, sivulla 21)

Onkkaala (Onkkaala) Tiililä (1000003216)

P: 6804140, I: 354112, Z: 90 – 95 m mpy

Onkkaalan kylän itäosassa, Alikartanontien ja Vanhankirkontien risteyksen kaakkoispuolella ja Pappilan pihapiirin luoteispuolella sijaitsevalta terassimaiselta peltoalueelta (kuva 9) löytyi vuonna 2004 tehdyssä inventoinnin pintapoiminnassa historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä: punasavikeramiikkaa, pullo- ja ikkunalasia, fajanssia ja liitupiipun katkelmia sekä mahdollisesti keskiaikaiseen tai rautakautiseen asutukseen viittaavia löytöjä: rautakaudentyypin keramiikkaa, palanutta savea ja piitä. Kohdetta ympäröivistä pelloista on löytynyt useita rautakautisia ja historiallisen ajan metalliesineitä vuosien 2008-2012 aikana.

Onkkaala (Onkkaala)

P: 6804157, I: 353857, Z: 95 m mpy

Rautakautisen asutuksen pohjalta kasvaneen Onkkaalan kylän varhaisin tekstiesiintymä on jo vuodelta 1340, jolloin Ye de Oncala mainitaan sakkorangeistusten saaneiden keskuudessa (Suvanto 1972: 144). 1400-luvulta on mainittu joitakin henkilöitä Onkkaalasta nimeltä, kuten vuonna 1448 lautamiehenä toiminut Olavi Pukin sekä käräjillä vuosina 1418 ja 1427 esiintyneet Sipi ja Paavo(FMU II 1849, UI 2763, VIII 6620). Onkkaalan kylän on tulkittu aikaisemmin olleen vanhin ja ainoa jo rautakauden loppupuolelle ajoittuva kylä Onkkaalan jakokunnassa, koska sieltä tunnetaan Pälkäneen nykyisen keskustan alueella sijaitseva Ristiänmäen rautakaudelle ajoittuva kalmisto. Kylän varhaisuuden vuoksi myös kirkko olisi rakennettu Onkkaalan maille. Vuoden 1539 talolukujen mukaan Onkkaalassa on ollut 11 taloa, kun taas isäntäluettelon mukaan taloja olisi ollut ollut 12. (Halme ja Halme 1972: 633-634, 650-654, Suvanto 1972: 143). Talolukujen määrä laski 1600-luvulla ja 1600-luvun puolivälissä Onkkaalassa oli yhdeksän taloa (Suvanto 1972: 266.). (Vuoristo 2004, 7-8)

Kyläntontti on asemoitu vuoden 2009 inventoinnin (Poutiainen & Jussila) yhteydessä. Asemoinnissa on käytetty vuodelta 1756 olevaa Nils Idestromarkin isojakokarttaa (kuva 8). Onkkaalan kylä näyttää jo tuolloin sijainneen nykyisellä paikallaan (kuva 7). Kyläjäjä suurimmaksi osaksi Vanhankirkontien, Pappilantien ja Alikyläntien risteyksen lounaispuolelle ja nykyisen Tampere-Lahti - tien koillispuolelle. Tällä alueella on edelleenkin pääasiassa tiivis rakennuskanta.

Pappilan- ja Vanhankirkontiet ovat nykyisellä linjallaan ainakin Pappilasta Iso-Sepälään saakka. Kylätontin inventointi- ja muinaisjäännösrekisteritietoihin näyttää sisältyvän sekaannus. Vuoden 1756 isojakokartassa (Idestormark) kuvatun kylätontin säilynyt osa muodostaa muinaisjäännösrekisterikohteen nimeltä Onkkaala (Onkkaala) Ali-Mustala (Vuoristo 2004: 17). Kyseinen alue on nykyisin hoidettua puutarhaa. Sieltä on pintapoiminnassa saatu historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä (Vuoristo 2004: 17) ja se sisältyy Hannu Poutiaisen ja Timo Jussilan (2010: 19) inventointikertomuksessa esitettyyn isojakokartan mukaiseen Onkkaalan kylätontin rajaukseen.

2 Inventointityö

Esitöiden yhteydessä selvitettiin inventoitavan alueen ja sen lähistön tunnetut muinaisjäännöskohteet ja tutustuttiin alueen luonnonympäristöön ja historiaan. Esiselvityksen perustana käytettiin erityisesti Museoviraston muinaisjäännösrekisteriä, sekä aiempia arkeologisia tutkimuskertomuksia. Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä tarkasteltiin aluetta kuvaavien historiallisten karttojen avulla. Inventoitavaa aluetta koskevia historiallisia karttoja etsittiin Jyväskylän Yliopiston digitaali-aliasesta julkaisuarkistosta (JYX) sekä Kansallisarkiston digitaaliarkistosta. Suurin osa kartoista oli kuitenkin löydettävissä aluetta käsittävistä aikaisemmista arkeologisista tai maisemaselvityksistä. Historiallisten karttojen avulla pyrittiin paikantamaan alueelta sellaiset kohdat, joissa oli potentiaalia historiallisen ajan muinaisjäännöksiä ajatellen. Lisäksi käytiin läpi kaikki Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat –verkkopalvelussa olevat ja inventointialuetta koskevat peruskartat 1950-luvulta 1980-luvulle. Esityövaiheessa myös tarkasteltiin aluetta kuvaavia maaperäkartoja GTK:n Maankamara –verkkopalvelussa.

Maastotyövaiheessa inventointialuetta tarkastettiin ensin silmämääräisesti. Silmämääräisen havainnoinnin ja alueen maanomistajien haastattelujen perusteella tutkittavaksi määritellystä linjauksesta karsittiin ne linjauksenosat, jotka sijaitsivat maankäytöltään sellaisilla alueilla (kuten tien ajoradan reuna, ennestään kaivetut alueet kuten ojanpohjat, vesihuoltolinjan alue Alikyläntien varressa), joilla ei lähtökohtaisesti voitu ajatella muinaisjäännöstä säilyneen. Pois tarkkuusinventoinnista jäi myös Onkkaalan (Onkkalaa) Tiililän muinaisjäännösalueella sijaitseva pylväänpaikka; se tullaan poistamaan aikanaan ilman maahankajoavia toimenpiteitä (ts. nostamaan paikaltaan), jolloin maakuntamuseon lausunnon (347/2017) mukaan kohtaa ei tarvitse tarkkuusinventoida. Potentiaaleihin maastonkohtiin kaivettiin käsin koekuoppia (50 cm x 50 cm) tai koneellisesti koeojia ja -alueita (laajuus 70 x 140 cm – 300 x 140 cm)(kuvat 10 ja 11). Kaikki kaivannot kaivettiin mahdollisuuksien mukaan puhtaaseen pohjamaahan saakka.

Valmistus

Kuva 10. Joni Sipiläinen kaivamassa koekuoppaa omakotitalon pihalle Alikyläntien varressa. Kuvattu luoteesta. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018:3)

Kuva 11. Pappilantien varressa koeojien kaivuussa käytettiin apuna kaivinkonetta. Kaivaminen tapahtui 2-10 cm kerroksissa arkeologin valvoessa ja ohjeistaessa työtä. Arkeologisesti mielenkiintoisia ilmiöitä tutkittiin käsin kaivamalla lastalla tai lapiolla. Kuvattu kaakosta. (Kuva: Pätkäne Onkkaala 2018:4)

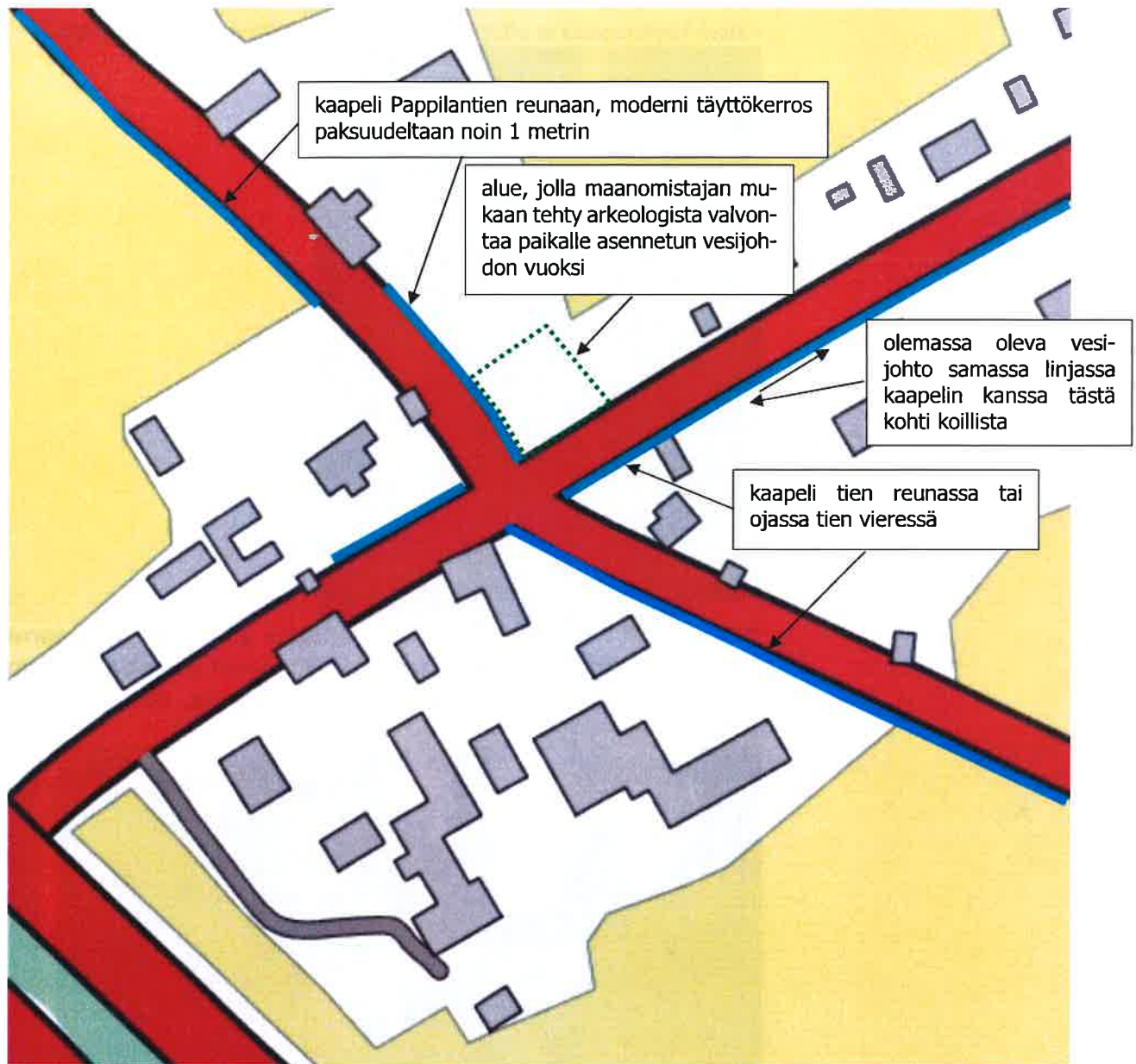
Maastotöiden yhteydessä löydetty kohteet dokumentointiin muistiinpanoin sekä valokuvaamalla. Maastomittaukset tehtiin kelamitan avulla. Raportointivaiheessa analysoitiin maastotöiden yhteydessä kerätty aineisto sekä laadittiin raportti sekä siihen liittyvät luettelot ja kartat. Raportin koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN - järjestelmän mukaisina. Inventointiin liittyvät digitaalivalokuvat ja raportin alkuperäiskappale on arkistoitu Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon Tampereella, kopio raportista lähetetään Museoviraston keskusarkistoon ja Pirkanmaan maakuntamuseoon.

3 Havainnot

Yleisiä havaintoja tutkitulta maakaapelilinjaukselta

Tutkittu linjaus käytiin ensin lävitse silmämääräisesti havainnoiden, mutta maan päälle näkyviä merkkejä kiinteästä muinaisjäänneksestä tai muista arkeologisesti mielenkiintoisista ilmiöistä ei havaittu. Maakaapelilinjaukselta valittiin tämän jälkeen osat, joilla katsottiin oleva arkeologista potentiaalia ja joilla tehtiin maahan-kajoavia toimenpiteitä. Koekuopittamisen ulkopuolelle jätettiin alueet, joilla nykyisen maankäytön katsottiin suurella todennäköisyydellä tuhonneen maan alla mahdollisesti sijainneet kulttuurikerrokset sekä alueet, joilla koekuopittaminen käsin tai koneellisesti ei ollut mahdollista. Tällaiseksi alueeksi katsottiin mm. *Vanhankirkontien, Alikyläntien ja Pappilantien risteysalue*, jossa näkyväisyys tieliikenteen kannalta on erittäin huono ja paikka ahdas koneavusteiselle kaivuulle. Käsin kaivaminen tiekerroksen lävitse ja tien pientareelle ei olisi puolestaan onnistunut

maannoksen tiiviiden vuoksi. Näillä alueilla oli moderni maankäyttö myös run-
sasta ja esimerkiksi Vanhankirkontietä, jonka laitaan maakaapeli on suunniteltu
kaivettavan, on nostettu luonnollisesta maanpinnan tasosta jopa metrin. Ohei-
sessa kartassa (kuva 12) on kuvattu modernin maankäytön vaikutuksia em. risteys-
alueella ja sen läheisyydessä.

Kuva 12. Kaapelilinjauksen sijainti ja moderni maankäyttö Vanhankirkontien, Aläkyläntien ja Pappilantien risteysalueella. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 08/2018.

Arkeologisesti mielenkiintoinen havainto oli, että Pappilantien Pälkäneen pappilan
kohdalta kaakkoon sijaitsevalla osalla oli viitteitä siitä, että tiekerroksen alla saat-
taa olla säilyneenä alkuperäistä maannosta. Kaikissa tänne kaivetuissa koeojissa
(koeojat 1-10, ks. liite 2), jotka kaivettiin tien vierustan ojan tien puoleiseen luis-
kaan (kohtaan, johon kaapeli on suunniteltu kaivettava) oli ojan koillisprofiilissa
havaittavissa tiekerroksen alla säilynyt peltokerros (kuva 13). Timo Sepänmaa ja

Joonas Koskisen vuonna 2017 tekemässä tarkkuusinventaoinnissa viereiseltä pelolta löydettiin peltokerroksen alta säilynyt rautakautinen/historiallisen ajan kulttuurikerros. Periaatteessa tätä asuinpaikkaa olisi voinut olla löydettävissä siis myös Pappilantien alta, mutta merkkejä kiinteästä muinaisjäänneksestä ei Pappilantien varresta kuitenkaan havaittu. Peltokerros oli säilynyt myös kiinteistön 635-426-10-64 pihamaalla, jonne tehtiin käsin koekuopat I-M (kuva 14). Myöskään näissä koekuopissa ei ollut havaittavissa kiinteää muinaisjäännettä.

Kuva 13. Pappilantien varressa sijainneen koeoja 4:n koillisprofiilia, jossa näkyy tiesoran alainen peltokerros puhtaan pohjamaan (karkea hietä) päällä. Kuvattu lounaasta. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 5)

Kuva 14. Joni Sipiläinen kaivamassa koekuoppaa kiinteistön 635-424-10-64 pihalle. Kuvattu koillisesta. Kuva 15. Koekuopan J koillisprofiili, jossa multakerroksen alla säilynyt peltokerros ennen puhdasta pohjamaata. (Kuvat: Pälkäne Onkkaala 2018:6 ja 7)

Alikyläntien varteen, kiinteistön 635-424-24-7 pihamaalle tehdyistä koekuopista D-H löydettiin sekoittunut hiekkakerros (kuva 15), jonka paksuus vaihteli 24-60 cm välillä. Löytöinä hiekkakerroksesta saatiin tiilenpaloja (koekuopat D, F ja G), pullo-lasin katkelma (koekuopasta D), kuonankappale (koekuopasta D sekä kolmen pennin kolikko vuodelta 1866 (koekuopasta H) ja pennin kolikko vuodelta 1908 (koekuopasta G). Koekuopassa F oli lisäksi havaittavissa rapautuneita kiviä noin 40 cm syvyydellä. Löytöjen perusteella koekuopissa D-H havaittu sekoittuneen hiekan kerros on ajoitettavissa löyhästi 1800-1900-luvulle. Kiinteään muinaisjäännykseen viittaavia merkkejä ei koekuopissa ollut havaittavissa.

Kuva 16. Koekuopan F lounaisprofiili, jossa turvekerroksen alla näkyy 34 cm paksu sekoittuneen hiekan kerros. Löytöinä siitä saatiin tiilenpaloja. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 8)

Kuva 17. Pennin kolikko vuodelta 1908 (kk G) ja kolmen pennin kolikko vuodelta 1866 (kk F). Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 9)

Rakenne koeojassa 15

Koeoja 15 sijaitsi Pappilantien eteläpuolella, pellon ja tien välisellä pientareella, Pappilan ja Onkkaalan kylänpaikan välisellä osuudella. Koeojan pohjoisprofiilissa turpeen alla oli nähtävissä 30 cm paksu peltokerros, jonka alla oli alueen luontaista pohjamaata, karkeaa hietaa. Koeojan eteläprofiilissa peltokerroksen alla oli sekoittuneen hiekan kerros, joka jatkuin aina 170 cm syvyyteen saakka. Hiekan seassa oli siellä täällä halkaisijaltaan 10-30 cm olevia kiviä sekä lähes maatumeneita puun palasia. Syvyydellä 120-170 cm oli koekuopan keskellä nähtävissä pystyyn asetettuja jäännöksiä jonkinlaisesta paalusta. Sekoittuneen hiekan joukosta löydettiin resentejä löytöjä: tiilenpaloja, arviolta 1950-60-luvulta peräisin oleva sulake, muovia, väritöntä ja paksua tasolasia sekä tunnistamaton rautaesineen katkelma. Rakenne lieneekin jäännös vanhasta 1950-60-luvulla pystytetystä ja sittemmin puretusta sähkö- tai puhelinpylvästä.

Kuva 18. Sekoittunut hiekkakerros, jonka seassa oli halkaisijaltaan 10-30 cm olevia kiviä. Kuvattu noin 90 cm syvyydellä olevassa tasossa. Tästä sekoittuneen hiekan kerros jatkui aina 170 cm syvyyteen saakka. Kuvan etualalla nähtävissä lähes maatumutta puuta. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 10)

Kuva 19. Resenttejä löytöjä koejassa 15 esiintyneen sekoittuneen hiekan joukosta. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 11)

Putkikaivanto koejassa koejassa 18

Koeja 18 sijaitsi Pappilantien eteläreunassa tien Pappilan ja Onkkaalan kylän välisellä osuudella. Koejassa oli 70 syvyydeltä alkaen havaittavissa tien suuntainen, noin 40 cm levyinen värjäymä. Värjäymä oli selvärajainen ja jatkui ainakin 200 cm syvyyteen saakka. Tätä syvemmillä ei koejaa ollut mahdollista kaivaa turvallisuussyistä. Koekuopan luoteispäädyssä värjäymä kääntyi kohti koillista eli tietä. Kyseessä lienee moderni, kaivinkoneella tehty kaivanto. Todennäköisesti kaivanto liittyy Pappilaan vievään vesiputkeen.

Kuva 20. Noin 40 cm leveä, tiensuuntainen kaivanto koejassa 18. Kuvattu noin 90 cm syvyydessä. Tie kulkee aivan koejan vieressä, sen koillispuolella. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018:12)

Noensekainen hiekka koejassa 24 ja koekuopassa P

Koeoja 24 kaivettiin koneellisesti Vanhankirkontien varteen, tien ojan sisäluiskaan. Luiska vietti jyrkästi kohti tien vierustan ojanpohjaa, sillä tietä on tällä kohtaa nostettu alkuperäisestä maanpinnan tasosta liki metrin verran (kuva 21). Tällä kohtaa maahan on suunniteltu asennettavan ainoastaan Pälkäneen Valokuitu Oy:n kuitukaapeli, sähkökaapelilinjaus loppuu tien vastakkaisella puolella olevalle kiinteistölle (635-424-1-265, Vanhankirkontie 6). Valokuitukaapeli on suunniteltu kulkevan aivan kiinni tien ajoradassa, eli kohdassa, jossa on liki metrin verran täyttömaata.

Kuva 21. Koeojan 24 sijaintipaikka merkitty kuvaan keltaisella rajauksella. Kuvasta näkyy, kuinka Vanhankirkontien ajorataa on korotettu luonnollisesta maanpinnasta noin metrin verran. Suunniteltu valokuitukaapelilinjaus merkitty kuvaan katkovivalla. Kuvattu kaakosta. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018: 13)

Koeojan 24 koillisprofiilissa havaittiin turpeen alainen tiekerros, joka oli paksuudeltaan 50 cm. Tämän alla oli sekoittunutta hiekkaa aina 110 cm syvyydelle saakka. 110-150 cm syvyydessä esiintyi noensekaista hiekkaa, jonka seassa oli palaneita, halkaisijaltaan alle 10 cm olevia kiviä.

Koekuoppa P kaivettiin käsin koeojan 24 kaakkoispäättyyn, tien vierustassa olevan ojan pohjalle. Peltokerroksen alla oli nähtävissä sama nokisen hiekan kerros, kuin koeojassa 24:kin. Maannos seulottiin huolellisesti, mutta löytöinä saatiin ainoastaan muutama pieni pala palanutta savea. Löytöjä ei katsottu tarpeelliseksi lueteloida Kansallismuseon kokoelmiin.

Kuva 22. Noensekaista hiekkaa, jonka seassa on palaneita kiviä koeojan 24 kaakkoispäässä. Kuvattu siinä vaiheessa, kun kaivannon pohja oli noin 130 cm syvyydessä tien Vanhankirkontien pintakerrokseen verrattuna. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018:14)

Kuva 23. Koeojan 24 kaakkoispäättyyn, mutta ojan pohjalle käsin kaivettu koe-kuoppa P dokumentaatiotasossa 1 (30-40 cm syvyydessä), jossa alkoi esiintyä noensekainen hiekkaa. (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018:15)

Koeojassa 24 ja koekuopassa P havaittu kulttuurikerros ei esiintynyt enää koekuopassa O, joka sijaitsi kaapelilinjauksella seuraavana luoteessa. Koekuoppa O tehtiin valokuitukaapelilinjauksen viereen, ojan pohjalle, sillä tien täyttökerroksen läpi kaivaminen käsin ei ollut mahdollista. Koekuopassa O oli eteläprofiilissa, 40-80 cm syvyydessä, havaittavissa punertavaa hiekkaa, jonka seassa oli hieman hiiltä. Löytöjä kerroksesta ei tullut. Koekuopan itä- ja pohjoisprofiilissa punertavaa hiekkaa ei esiintynyt.

Kuva 24. Koekuopan O:n eteläprofiilin punertavaa hiekkaa, jonka seassa oli hiilenhippuja. koekuopan profiiliin kaivettiin kolo metallietsimen antaman signaalin kohdalle. Mitään ei kuitenkaan signaalikohdasta löydetty. Signaalin syy on oletettavasti se, että hiekka oli tällä kohtaa jo itsessään rautapitoista (luontaisesti tai esim. palamisen seurauksena). (Kuva: Pälkäne Onkkaala 2018:16)

Myös koeojan 24 ja koekuopan P kaakkoispuolelle, noin 5 m päähän kaivettiin ojan pohjalle käsin koekuoppa N. Turvekerroksen alla oli sekoittunutta hiekkaa ainakin 55 cm syvyydelle saakka. Valitettavasti läheisen vaahteran juuret estivät kuopan kaivamisen syvemmäksi. Sekoittuneesta hiekasta löydettiin muutamia tiilenkappaleita.

4 Tulokset

Onkkaalassa tehdyssä tarkkuusinventoinnissa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Koeojista ja -kuopista tehdyt havainnot, vanhan sähkö- tai puhelinpylväänpaikka ja vesiputkikaivanto Pappilantien varressa sekä sekoittuneet 1800-1900-luvun kulttuurikerrokset Alikyläntien varressa olevan omakotitalon pihalla, kertovat lähinnä alueen modernista ihmistoiminnasta. Pappilantien varteen

kaivettujen koeojien ja kiinteistön 635-424-10-64 pihalle tehdyt koekuopat antavat uutt tietoa alueen maannoksen säilyneisyydestä, vaikkakaan nyt tehdyssä tutkimuksessa ei kiinteää muinaisjäännöstä täällä havaittukaan.

Vanhankirkontien varressa, tien lounaispuolella, oli koeojassa 24 ja koekuopassa P havaittavissa noensekaisen hiekan kerros. Hiekan seassa oli myös halkaisijaltaan alle 10 cm olevia palaneita kiviä. Löytönä hiekkakerroksesta saatiin kaksi pientä palaneen saven palaa. Ajoittamaton kulttuurikerros sijaitsee Onkkaalan historiallisen kylänpaikan alueella, joten se saattaa liittyä alueen historiallisen ajan maankäyttöön. Ajoittavien löytöjen puuttuessa ei kulttuurikerroksen kuitenkaan katsota täyttävän kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä. Nokinen hiekkakerros on kaapelilinjauksen kohdalla niin syvällä (110-150 cm maanpinnasta), ettei paikalle suunnitellun valokuitukaapelin asennussyvyys (50 cm maanpinnasta) ulotu siihen saakka. Koeojan 24 luoteispuolella sijaitsevassa koekuopassa O havaittu punertava ja hiilensekainen maannos voi olla merkki maannoksen palamisesta. Löydettömän maannoksen syntyprosessia on pidettävä tämän tutkimuksen valossa luonnollaisena.

Tampereella 10.8.2018

Kirsi Luoto, arkeologi (FM)

5 Lähteet

Painamattomat lähteet

Adel, Vadim 2006: Pälkäne Pappila. Konekaivutöiden arkeologinen valvonta rautakauden ja

historiallisen ajan muinaisjäännösalueella 2006. Alkuperäinen raportti Pirkanmaan maakuntamuseon

arkistossa.

Erä-Esko, Aarni 1947: Pälkäne. Inventointi. Museovirasto. Arkeologian osaston arkisto.

Heikel, A.O. 1882: Kertomus Pirkkalan kihlakunnan muinaisjäännöksistä. Bidrag tili kändedom av Finlands natur och folk 38. Helsinki.

Luoto, Kirsi 2012: Pälkäne Tiililä. Maakaapelointityön arkeologinen valvonta 2012. Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy.

Poutiainen, Hannu & Jussila, Timo 2010: Pälkäne Epaala-Kuuliala. Osayleiskaava-alueen muinaisjäännös-inventointi 2009. Mikroliitti Oy.

Pälkäneen rauniokirkon ympäristön maisemaselvitys 2005. Maisemasuunnittelu Hemgård 2005.

Suvanto, Seppo 1972: Pälkäneen keskiaika. Pälkäneen historia. Vammala.

Tiusanen, Pauliina 2004: Rakennuskulttuurityö Kivikenkä 2004, Karttaselvitys. Pälkäne, rauniokirkon ympäristö. Ympäristösuunnittelu OK.

Tiainen, Teemu 2008:

Vuorinen, Juha-Matti 1996: Pälkäne. Arkeologinen inventointi 19.6.–14.7.1995. (Kenttätö: Pukkila, Jouko & Laakso, Ville). Tampereen museot.

Vuoristo, Katja 2005: Pälkäne Epaala-Kuuliala-Onkkaala. Kulttuurimaisema-alueen osainventointi 7.–18.6. ja 11.–15.10.2004. Museovirasto, Rakennushistorian osasto.

Painetut lähteet

Finlands medeltidsurkunder (FMU). Koonnut Reinh. Hausen. Helsingfors 1910-1935.

Halme, Ritva ja Halme, Pentti 1972: Pälkäneen isäntäluettelo vuodesta 1539 vuoteen 1900. Pälkäneen historia. Vammala.

Huurre, Matti 1972: Pälkäneen arkeologiasta. Pälkäneen historia: 41–110. Pälkäneen kunta.

Koukkula, Tuomo 1972: Pälkäneen historia 1500-luvulta 1860-luvulle. Pälkäneen historia: 233–612. Pälkäneen kunta.

Sähköiset lähteet

Kulttuuriympäristön palveluikkuna. www.kyppi.fi <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx> (23.7.2017)

Historialliset kartat

Idestormark, Nils 1756. Onkkaalan isojakokartta. Kansallisarkisto, sig. H 62 2/1.

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Kuvat on arkistoitu Heiskanen & Luoto Oy:n sähköiseen arkistoon. Kuvannut Kirsi Luoto 2018.

kuvanro	aihe	kuvattu suunnasta	pvm
1	Pappilantien vartta.	kaakko	30.7.
2	Kiinteistön 635-424-24-7 pihamaata.	lounas	31.7.
3	Joni Sipiläinen kaivamassa koekuoppaa omakotitalon pihalle Alikyläntien varressa.	luode	31.7.
4	Konekaivuuta Pappilantien varressa.	kaakko	1.8.
5	Pappilantien varressa sijainneen koeoja 4:n koillisprofiilia, jossa näkyy tiesoran alainen peltokerros puhtaan pohjamaan (karkea hietä) päällä.	lounas	31.7.
6	Joni Sipiläinen kaivamassa koekuoppaa kiinteistön 635-424-10-64 pihalle.	koillinen	3.8.
7	Koekuopan J koillisprofiili, jossa multakerroksen alla säilynyt peltokerros ennen puhdasta pohjamaata.		3.8.
8	Koekuopan F lounaisprofiili, jossa turvekerroksen alla näkyy 34 cm paksu sekoittuneen hiekan kerros.		2.8.
9	Pennin kolikko vuodelta 1908 (kk G) ja kolmen penninkolikko vuodelta 1866 (kk F).		2.8.
10	Sekoittunut hiekkakerros, jonka seassa oli halkaisijaltaan 10-30 cm olevia kiviä. Kuvattu noin 90 cm syvyydellä olevassa tasossa.	koillinen	1.8.
11	Resenttejä löytöjä koeojassa 15 esiintyneen sekoittuneen hiekan joukosta.		1.8.
12	Noin 40 cm leveä, tiensuuntainen kaivanto koeojassa 18. Kuvattu noin 90 cm syvyydessä.	kaakko	2.8.
13	Kuvasta näkyy, kuinka Vanhakirkontien ajorataa on korotettu luonnollisesta maanpinnasta noin metrin verran.	kaakko	6.8.
14	Noensekaista hiekkaa, jonka seassa on palaneita kiviä koeojan 24 kaakkoispäässä. Kuvattu siinä vaiheessa, kun kaivannon pohja oli noin 130 cm syvyydessä tien Vanhankirkontien pintakerrokseen verrattuna.	luode	6.8.
15	Koeojan 24 kaakkoispäättyyn, mutta ojan pohjalle käsin kaivettu koekuoppa P dokumentaatiotasossa 1 (30-40 cm syvyydessä), jossa alkoi esiintyä noensekainen hiekkaa.	luode	6.8.
16	Koekuopan O:n eteläprofiilin punertavaa hiekkaa, jonka seassa oli hiilenhippuja.		6.8.

Liite 2. Kuvaukset tehdyistä koekuopista ja -ojista

Kaivinkoneella kaivetut koeojat

Dokumentoidut profiilit koillisprofiileita, ellei toisin mainita.

Koeoja 1 (70x250 cm)

0-10 cm turve

10-40 cm sora (tiekerros)

40 – 82 karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 2 (70x150 cm)

0-10 cm turve

10-38 cm sora (tiekerros)

38 – 85 karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 3 (70x200 cm)

0-10 cm turve

10-38 cm peltokerros

38-75 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 4 (70x250 cm)

0-10 cm turve

10-40 cm sora (tiekerros)

40-50 cm ruskea hiekka (tiekerros)

50-90 cm vaalea, hieno hiekka (pohjamaa)

Koeoja 5 (70x250 cm)

0-10 cm turve

10-40 cm sora (tiekerros)

40-50 cm ruskea hiekka (tiekerros)

50-90 cm vaalea, hieno hiekka (pohjamaa)

Koeoja 6 (70x200cm)

0-10 cm turve

10-40 cm sora (tiekerros)

40-80 cm peltokerros

80-90 cm peltokerroksen ja pohjamaan vaihettumiskerros

90-100 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 7 (70x200 cm)

0-10 cm turve

10-40 cm sora (tiekerros)

40-80 cm peltokerros

80-90 cm peltokerroksen ja pohjamaan vaihettumiskerros

90-100 cm karkea hieta (pohjamaa)

Lounaisprofili:

0-40 cm peltokerros

40-70 cm peltokerros

70-80 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 8 (70x150 cm)

0-40 cm hiekansekainen multa/sora (tiekerros)
40-70 cm peltokerros
70-80 cm karkea hieta (pohjamaa)

Lounaisprofili:

0-50 cm peltokerros
50-60 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 9 (70x150 cm)

0-22 cm hiekansekainen multa/sora (tiekerros)
22-52 cm peltokerros
52-80 cm savi

Koeoja 10 (70x150 cm)

0-25 cm hiekansekainen multa/sora (tiekerros)
25-54 cm peltokerros
54-80 cm savi

Koeoja 11 (70x200 cm)

0-38 cm sora (tiekerros)
38-70 cm hiekansekainen savi
70-90 cm savi

Lounaisprofili:

0-20 cm peltokerros
20-50 cm savi

Koeoja 12 (140x300 cm)

0-10 cm turve
10-45 cm peltokerros
45-60 cm savi

Koeoja 13 (140x140 cm)

0-10 turve
10-40 cm 45 cm peltokerros
40-70 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 14 (300x140 cm)

0-10 cm turve
10-45 cm peltokerros
45-81 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 15 (300x140 cm)

Pohjoisprofiili:

0-10 cm turve

10-40 cm peltokerros

40-80 cm karkea hieta (pohjamaa)

Eteläprofiili:

0-10 cm turve

10-40 cm peltokerros

40-170 cm sekoittunut hiekka, jonka seassa halkaisijaltaan 10-30 cm kiviä sekä lähes maatonutta puuta sekä resentejä löytöjä

Koeoja 16 (140x140 cm)

0-10 cm turve

10-50 cm peltokerros

50-65 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 17 (140x140 cm)

0-10 cm turve

10-60 cm peltokerros

60-80 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koeoja 18 (140x200 cm)

0-10 cm turve

10-45 cm sora (tiekerros)

45-70 cm peltokerros

70-200 cm sekoittunut hiekka (putkikaivanto)

Koeoja 19 (70x140 cm)

0-20 cm turve

20-45 cm sora (tiekerros)

45-70 cm peltokerros

70-100 cm sekoittunut hiekka

Eteläprofiili:

0-15 cm turve

15-45 cm peltokerros

45-60 cm peltokerroksen ja hiekan vaihtumiskerros

60-90 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koeoja 20 (70x140 cm)

0-5 cm turve

5-35 cm sora (tiekerros)

35-60 cm ruskea hiekka

60-110 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koeoja 21 (70x140 cm)

0-10 cm turve
10-50 cm sora (tiekerros)
50-67/80 cm sekoittunut savi, seassa tiilenpaloja
67/80-135 cm sekoittunut hiekka

Eteläprofiili

0-10 cm turve
10-40 cm sekoittunut hiekka/multa
40-90 cm savi

Koeoja 22 (70x100 cm)

0-10 cm turve
10-20 cm sora
20-92 cm sekoittunut hiekka
92-128 cm hiekka (pohjamaa)

Eteläprofiili:

0-10 cm turve
10-50 cm sekoittunut hiekka
50-80 cm hiekka (pohjamaa)

Koeoja 23 (70x120 cm)

0-15 cm turve
15-55 cm sekoittunut hiekka
55-95 cm puhdas hiekka

Koeoja 24 (100x200 cm)

0-10 cm turve
10-60 cm sora (tiekerros)
60-110 cm sekoittunut hiekka
110-150 cm noensekainen hiekka, seassa palaneita kiviä, joiden halkaisija alle 10 cm
150 -> hiekka (pohjamaa)

Käsin kaivetut koekuopat

Koekuoppien koko 50x50 cm ellei toisin mainita.

Pappilan luoteispuolella, pellon ja pihamaan reunassa:

Koekuoppa A

0-5 cm turve
5-37 cm peltokerros
37-42 karkea hieta (pohjamaa)

Koekuoppa B

0-5 cm turve
5-33 cm peltokerros
33-41 cm karkeä hieta (pohjamaa)

Koekuoppa C

0-3 cm turve
3-31 cm peltokerros
31-50 cm karkea hieta (pohjamaa)

Alikyläntien varsi, kiinteistön 635-424-24-7 pihamaa:

Koekuoppa D (80x50 cm)

0-10 cm turve
10-50 cm sekoittunut hiekka
50-70 cm sekoittunut hiekka, seassa tiilenpaloja, puhallettua lasia sekä kuonaa
70-90 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa E

0-4 cm turve
4-28 cm sekoittunut hiekka
28-80 vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa F

0-10 cm turve
10-38 cm sekoittunut hiekka
38-44 cm sekoittunut hieno hiekka seassa tiilenpaloja, pohjalta haljenneita kiviä
44-67 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa G

0-5 cm turve
5-30 cm sekoittunut hiekka, seassa tiilenpaloja
30-60 vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa H

0-5 cm turve
5-40 cm sekoittunut hiekka (löytönä 3 pennin kolikko vuodelta 1866)
40-70 cm hiekka (pohjamaa)

Kiinteistön 635-424-10-64 (Pappilantie 39) pihamaalla:

Koekuoppa I

0-5 cm nurmi
5-46 cm sekoittunut multa/peltokerros
46-53 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koekuoppa J

0-5 cm nurmi
5-42 cm sekoittunut multa/peltokerros
42-77 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koekuoppa K

0-4 cm nurmi
4-40 cm sekoittunut multa/peltokerros
40-43 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koekuoppa L

0-5 cm nurmi
5-14 cm sekoittunut multa
14-40 cm karkea hieta (pohjamaa)

Koekuoppa M

Koekuoppa J
0-5 cm nurmi
5-31 cm sekoittunut multa/peltokerros
31-43 cm karkea hieta (pohjamaa
Vanhankirkontien varsi, ojan pohja

Koekuoppa N (80x80 cm)

- 1. dokumentaatiotaso 22-30 cm syvyydessä: Mullan alla sekoittunut hiekka, jonka seassa tiilenpaloja, posliinia ja fajanssia sekä halkaisijaltaan 20 cm olevia kiviä
- 2. dokumentaatiotaso 50-55 cm syvyydessä
sekoittunut hiekka muuttuu hienommaksi, juuret estävät kaivuun syvemmälle

Koekuoppa O

Eteläprofiili:
0-40 cm peltokerros
40-80 cm punertavalaikullinen hiekka, seassa hiilenpaljoa (palanut?)

Pohjois- ja itäprofiilit:

0-40 cm peltokerros
40-80 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa P (Koeojan 24 laajennos, tehtiin ojan pohjalle)

0-30/40 cm peltokerros
30/40-80 cm sekoittunut hiekka, seassa halkaisijaltaan <10 cm olevia palaneita kiviä, hiiltä, kaksi palaa palanutta savea
80-100 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuoppa Q

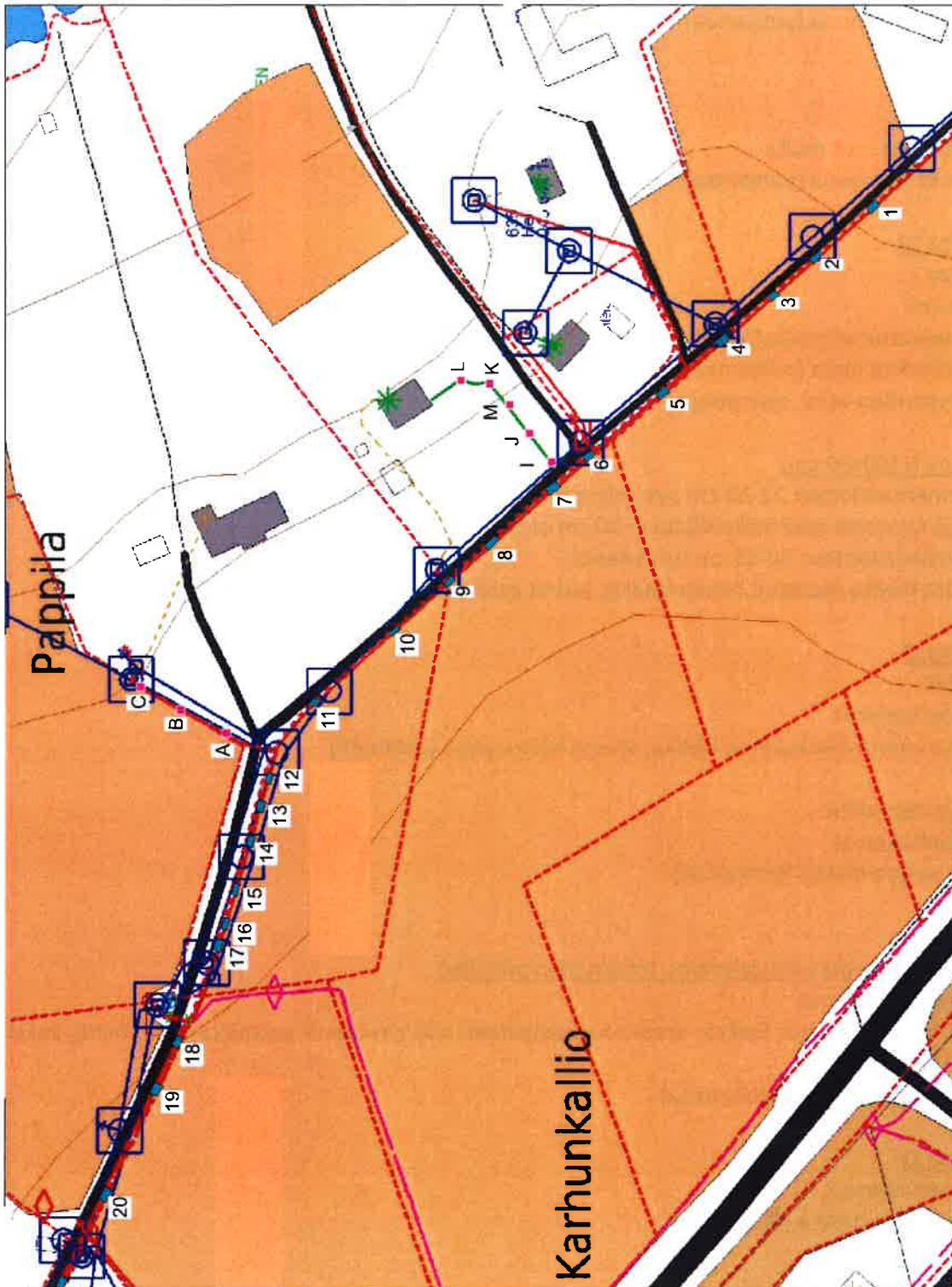
0-30 cm peltokerros
30-70 cm vaalea hiekka (pohjamaa)

Koekuopat kooltaan pääsääntöisesti 50x50 cm ja kaivettu käsin. Koeojat kaivettu osin kaivinkoneella ja osin käsin.

Sähkö- ja valokuitukaapelin tai pelkän sähkökaapelin sijainti merkitty punaisella yhtenäisellä viivalla. Pelkän valokuitukaapelin sijainti merkitty vihreällä viivalla. Tilarajat punaisella katkoviivalla.

Koeojat merkitty turkoosilla suorakaiteella ja koekuopat aniliinilla neliöllä.

Pohja- ja suunnitelmakartta © Exsane Oy 07/2018

KARTTA 2. Koekuoppien D-Q ja koeojien 18-25 sijainti.

Koekuopat kooltaan pääsääntöisesti 50x50 cm ja kaivettu käsin. Koeojat kaivettu osin kaivinkoneella ja osin käsin.

Sähkö- ja valokuitukaapelin tai pelkän sähkökaapelin sijainti merkitty punaisella yhtenäisellä viivalla. Pelkän valokuitukaapelin sijainti merkitty vihreällä viivalla. Tilarajat punaisella katkoviivalla.

Koeojat merkitty turkoosilla suorakaiteella ja koekuopat aniliinilla neliöllä.

Pohja- ja suunnitelmakartta © Exsane Oy 07/2018

